

Motion till riksdagen 2021/22:1322

av **Mats Wiking m.fl. (S)**

Högskolan Väst

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Högskolan Väst och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige behöver fler högskoleutbildade, eftersom framtidens arbetsliv kräver välutbildad personal. Därför är det bra att Högskolan Västs budgetram för 2021 höjts till 428 miljoner och anslaget till forskning och utbildning på forskarnivå till nästan 93 miljoner kronor. Höjningen är välkommen även om en del av den beror på den årliga pris- och löneutvecklingen samt att en del är tillfälliga medel i samband med coronakrisen.

Högskolan Väst i Trollhättan lägger stor kraft på att upprätthålla ett brett utbildningsutbud för att tillgodose kompetensbehov i regionen och kritiska samhällsbehov i olika branscher. Utbildningarna är attraktiva och lockar många sökande.

Högskolan Väst har visat sig villig att ta stort ansvar för utvecklingen i Västra Götaland. Under Saabkrisen 2011 ställde man snabbt om för att hjälpa Trollhättan och dess invånare på fötter igen. När NEVS nu varslat 300 personer står man redo att göra detsamma igen om det skulle behövas.

Med en forskning i framkant och utbildningar som ofta genomförs i samverkan med omvärlden är högskolan konkret med och utvecklar regionens industri, inte minst vad gäller nyetableringar.

Söktrycket till Högskolan Västs utbildningar ligger på toppnivå i landet med 1,6 förstahandssökande per antagen student (ht 2020), att jämföra med det nationella snittet på 1,4. Bland högskolor och universitet med motsvarande breda utbildningsutbud är det endast Lunds universitet som har ett högre söktryck.

Högskolan Väst har också landets högsta andel studenter från hem där föräldrarna saknar eftergymnasial utbildning, och arbetar aktivt för alla studenters framgång i studierna och för att fortsätta bidra till en utjämning av den sociala snedrekryteringen till högre utbildning.

Högskolan Väst är lokaliserad i en region där företag och offentlig verksamhet visar stor efterfrågan på högskoleutbildad personal. Närhet till högre utbildning har en stor betydelse för arbetsmarknadens tillgång till kvalificerad arbetskraft. Många av företagen efterfrågar tekniska utbildningar och tekniska innovationer. Samtidigt har området alltså en utmaning vad gäller nivåerna av ungdomsarbetslöshet och låg utbildningsnivå.

Högskolan Väst har en betydande regional rekrytering. En mycket stor andel av dem som rekryterats stannar också kvar i området efter examen. Högskolan Västs studenter etablerar sig mycket väl på arbetsmarknaden i ett nationellt perspektiv. Inom ett till ett och ett halvt år efter examen har över 87 procent av alla examinerade från Högskolan Väst fått arbete i relevant yrkesområde.

Högskolan Västs profil är arbetsintegrerat lärande, AIL, och högskolan har utvecklat ett närmast heltäckande, nära och djupt samarbete med arbetslivet, både inom utbildning och inom forskning, manifesterat inte minst genom etablerandet av flera regionala samproduktionsplattformar. Den senast etablerade, Kommunakademien Väst, är en arena för långsiktigt avtalad kunskapssamverkan med Fyrbodals 14 kommuner och unik i Sverige.

Inget av Sveriges lärosäten har enbart ett regionalt uppdrag, utan samtliga verkar på en nationell och internationell nivå för utbildning, forskning och samverkan. Samtliga utvärderas och konkurrerar utifrån samma kriterier, men med väsentligt olika förutsättningar i anslag för att genomföra uppdragen. Högskolan har en avgörande roll som drivmotor för fortsatt tillväxt, välfärd och utveckling i regionen. Ett utbildningsuppdrag med en volym om minst 5 500 helårsstudenter, HST, skulle ge Högskolan Väst kapacitet och flexibilitet att i än högre utsträckning vara den drivmotorn.

Ett stort bekymmer för de mindre lärosätena är forskningsanslagets relation till utbildningsvolymen. Högskolan Väst har lägre statligt forskningsanslag än de flesta nya lärosäten. Idag går drygt 0,4 % av det statliga forskningsanslaget till högskolor och universitet till Högskolan Väst. Det kan också noteras att nya universitet har två gånger mer anslagsmedel för forskning per anställd lärare/forskare än högskolorna. De äldre universiteten har mer än fyra gånger mer anslagsmedel för forskning per student än högskolorna. Varje år räknas forskningsanslagen till lärosäten upp med cirka en procent som ett erkännande för god vetenskap. Gapen har ökat på ett ohållbart sätt för varje år. Det är också så att de stora lärosätena inte förbrukar sina forskningsanslag, vilket måste ses som en samhällsförlust.

Trots att högskolan fortfarande får en jämförelsevis blygsam summa – cirka 70 miljoner kronor (2019) – i direkta forskningsmedel, så håller forskningen vid Högskolan Väst hög vetenskaplig kvalitet och högskolan erhåller i konkurrens omfattande externa medel från exempelvis olika EU-fonder, KK-stiftelsen och Vinnova. Under 2019 finansierades 53 procent av Högskolan Västs forskning externt, vilket även visar på en hög grad av samverkan och samproduktion. Högskolan är en stark KK-miljö, vilket är KK-stiftelsens kraftfullaste program med långsiktig finansiering och stora tematiska satsningar som är inriktade på att utveckla svensk industris konkurrenskraft. En nyckelfaktor för en KK-miljö är just samproduktion av kunskap mellan högskola och näringsliv. I slutet av 2020 beviljades högskolans KK-miljö Primus 26 miljoner vilket är ytterligare ett bevis på samhällsrelevansen i den forskning som bedrivs.

Regeringen bör överväga en översyn avseende fördelningen av forskningsresurserna och i samband med det beakta Högskolan Västs, och andra högskolors med liknande

ekonomiska förutsättningar, behov av att forskningsanknyta sina utbildningar – och därigenom säkerställa examensrätterna.

Om Sverige ska vara en ledande kunskaps- och forskningsnation är det viktigt att ta vara på den kompetens och kapacitet som finns vid landets alla lärosäten. Om forskning bedrivs i mindre eller större skala, eller vid ett universitet eller en högskola, ska inte stå i centrum. Avgörande är att kvaliteten är hög. Närheten till ett lärosäte i regionen spelar också stor roll för utvecklingen av industri och företag såväl som för offentlig verksamhet över hela landet.

Med sitt utbud av lärarutbildningar, sjuksköterskeutbildningar, ingenjör-, it- och ekonomutbildningar samt som anordnare av flera samhällskritiska utbildningar är Högskolan Väst en mycket viktig kompetensförsörjare regionalt och nationellt. Här tar Högskolan Väst ett stort ansvar i det livslånga lärandet då man det senaste året medvetet har skruvat om sitt utbud och nu erbjuder ett stort antal nätbaserade kurser och några fleråriga nätbaserade program. Det är ett utbud som lockar sökande i ett brett spektrum av åldrar från hela Sverige, där det uppnåddes antagningsrekord höstterminen 2018.

Högskolan är också unik med sin AIL-profil där samverkan är en integrerad dimension i både utbildning och forskning, och där mottot ”Kunskap i samverkan” realiserar i all verksamhet. Profilen AIL har utvecklats, från att initialt ha rört utveckling kopplad till utbildningsverksamheten, till att nu också vara ett viktigt och angeläget forskningsområde liksom ett område för egen forskarutbildning. Högskolan har det senaste året tagit ytterligare ett viktigt kliv i utvecklingen av AIL i den nystartade långsiktiga forskningsstrategin inom ramen för KK-miljön. Där kombineras forskning inom teknik med lärande i arbetslivet i det nya fokusområdet I AIL, industriellt arbetsintegrerat lärande, med mål att utveckla svensk industri. Därför är det positivt att högskolan VT 2020 startade upp just forskarutbildning inom arbetsintegrerat lärande.

Det är viktigt att vårda universiteten och högskolorna i hela landet eftersom de är betydelsefulla regionala tillväxtmotorer. Annars kommer såväl Fyrbodalen som hela Sverige att stå inför stora framtida problem med den regionala kompetensförsörjningen. Vi vill framhålla vikten av att regeringen beaktar Högskolan Västs betydelse för kompetensförsörjningen och den framtida tillväxten.

Mats Wiking (S)

Paula Holmqvist (S)

Jörgen Hellman (S)